

Danas

ponedeljak, 25. jul 2016.

Latinka Perović: Tradicija Zelenog zvona ne pripada samo sećanju

Brankica Stanković: Sve što imam da kažem o Zelenom zvonu pojavice se u emisiji Insajder u septembru 2016.

Kokan Mladenović: Utihi zvuk Zelenog zvona još dugo će biti mera naše propasti, mera našeg kukavičluka i mera naše sramote

Ivan Čolović: Uskoro neće biti ni drugih vrednih stvari, ako ne shvatimo da smo za njihov opstanak ne samo zainteresovani nego i odgovorni

Svetislav Basara: Ako Zeleno zvono ne zazvoni na nekom drugom mestu, odzvonilo nam je

Uglješa Šajtinac: Dao si podstreka mnogim mladim ljudima koji su stasavali u ovom gradu a danas su odavde pa do kraja sveta

Siniša Tucić: Ritualno ubijanje grada o kojem je pisao Bogdan Bogdanović, nastavlja se u mnogo perfidnijem i opasnijem obliku

Aleksandar Timofejev: Guta je sa konceptom Zelenog zvona doprineo da nas bude više

Aida Čorović: Nikada ne pitajte za kim i zašto zvoni Zeleno zvono, ono zvoni za nama i zvoni za nas

Milena Dragičević Šešić: Samo od nas zavisi da li ćemo zgarista napuštati i zaboravljati, ili ćemo zgarista činiti živom opomenom - kako je teško institucije graditi, a kako ih je lako srušiti

Ljubomir Živkov: Zeleno zvono je, uz nos državi i njenim glasilima, jakože čorbu u narodnoj kuhni, delilo stanovništvu porcije razuma, savesti i dobrohotnosti

Ljuboslav Majera: Hramovi nestaju, zvukovi zvona ostaju

Slobodan Arežina: Malo ko zna da je Guta jedan od zaslužnih za činjenicu da je Državni posao postao kulturna televizijska serija

Uroš Đurić: Elem, svaki put kad bih dolazio u Zeleno zvono, zaradio bih neke novce

Svetlana Milašinić: Poslednji after-parti je tek počeo i trajeće dok je nas, članova ZZ porodice i naših potomaka

Dušan Kovačević: Kad jedno zvono toliko dugo i konstantno zvoni, njegov odjek biće dovoljan i za ceo vek pred nama

Ksenija Radulović: Jedan čovek ide s fenjerom po Vojvodini i pokušava da odagna tamu

Dragan Todorović: To je ono kad svojom ličnom energijom, i čime sve još ne, teraš priču od koje nemaš lične vajde

Gojko Božović: Novi optimizam potreban nam je danas više nego ikad u ovoj depresivnoj pustinji u koju je za kratko vreme sistematično pretvoreno čitavo naše društvo

Zoran Hamović: Zeleno zvono ne treba da zvoni više samo na zrenjaninskoj adresi

Peca Popović: Zeleno zvono dugo beše zbeg u kome smo svi bili kod kuće! Mesto slobode, odnosno adresa zdravog razuma

Marinko Mare Vukmanović: Od svih magija koje Guta izvodi, ona sa izvlačenjem šarene marame koja nema ni početak a ni kraj, najbolje mu ide. Samo će se menjati - boje

Darko Rundek: Zeleno zvono je stvarno jedan centar, rasadnik, sjedište super odnosa prema životu

Jovan Matić: Iznenadio bih se i rado bih sam sebe uštinao, ošamario i osramotio pred kamerom javno, kada bi ovu ustanovu kulture zamenila još bolja i još veća ustanova kulture, no ja se plašim da se to neće desiti

Danas bi bio 25. rođendan Zelenog zvona

Umesto proslave, večeras u 19 sati stavljamo tačku na dvadesetpetogodišnju zrenjaninsku priču malim performansom na zgaristu matičnog Zelenog zvona u Zrenjaninu, u Prvomajskoj 16.

Ko želi i može, vidimo se tamo.

Vatra gasi Zeleno zvono

Prvo Zeleno zvono uništeno je vatrom. Drugo - zbog vatre. Čuvari vatre koji su se okupljali u Zvonu nisu podlegli povredama. U Formanovom Amadeusu Salijeri u nekom trenutku kaže Mozartu: sviše mnogo nota, Amadeuse. Da, sviše mnogo vatre, Guto. Naročito za sve Salijerije ovog sveta. Zato je mnogo važnije šta kaže Andrić: - Vi ćete sagoreti brzo i beskorisno. Iza vas će ostati samo pepeo. - Ako. Znaće se bar da smo bili vatra. A iza vas će ostati samo balav trag kao iza puža.

Nadežda Milenković

Prozaična tužbalica za Zelenim zvonom

Znamo šta je bilo Zeleno zvono, šta je s njim htio Guta Grubački, šta su s njim on i njegova Vesna za 25 godina postigli. Katalog programa koje su organizovali i lista ljudi koji su u njima učestvovali teško bi mogli da se štampaju u jednodomnoj knjizi. Manje je poznato kako im je to pošlo za rukom, po kojoj ceni. Pri tom ne mislim samo na trud koji su uložili, nego i - da proštite - na pare. Nismo o tome pričali, nije Guta htio da svoje bezbrojne saradnike, goste, simpatizere, novinare zamara tom temom. A sebe je, nema sumnje, tom temom morao dobro da zamori. Sada, kad čujem da je Guta prinuđen da završi Zvono, i kad čitam da su za to razložili nekakvi pritisaci, ja pomišljam da je jedan od pritisaka koji više

nije mogao da podnese - nedostatak para. I sebi zameram što o tome s njim nisam pričao, nego smatram normalnim što on mene i druge, posle programa u Zvonu, redovno časti ičem i pićem. Nisam ja mecena koji bi mogao da spase Gutu i njegovo Zvono, ali sam mogao bar da platim šta sam imao. U ovoj mojoj prozaičnoj tužbalici za Zvonom, hoću da kažem da smo svi pomalo krivi za njegovu smrt, da smo mogli ponekad da se upitamo od čega ono živi i da pomognemo, koliko ko može. Nema solidarnosti, nema Zvona. Uskoro neće biti ni drugih vrednih stvari, ako ne shvatimo da smo za njihov opstanak ne samo zainteresovani nego i odgovorni. Da, i kad su u pitanju pare za život.

Ivan Čolović

Tradicija Zelenog zvona ne pripada samo sećanju

Sadržaji nadživljuju institucije. Bez obzira da li se 25. godišnjica zrenjaninskog Zelenog zvona obeležava da bi se označio njegov kraj ili novi početak, ona je neizostavna, pre svega zbog iskustva Zvona. Osnovano 1991, na samom početku rata u Jugoslaviji, Zvono je pozivalo na otpor nasilju, destrukciji vrednosti i dobara. Pozivalo je na dijalog,

Foto: Miroslav Dragičević

sporazum, racionalno rešenje. S nedovoljno uticaja, ali ne i bez traga. Na više od 500 tribina u Zrenjaninu su tokom 90-ih godina prošlog veka razmišljali i govorili ljudi iz raznih krajeva, različitih generacija, uverenja i pogleda. A onda, kao da je u kolebanju oko alternative, nastupio zamor. Ojačana je iluzija da se bez pravila, bez zakona jednakog za sve, može napredovati. Toga su danas svesni i toliko entuzijastični pokretači Zvona. Ali na tradiciji koju su oni stvorili u toku rata nadovežaće se, uverena sam, predstavnici novih generacija jer, tradicija Zvona ne pripada samo sećanju: njene su vrednosti životna potreba ne samo zrenjaninske zajednice danas. Zgarišta su za sobom ostavili protivnici Zvona, bahata i uvek autoritarna vlast. A za Zvonom ostaje večna čežnja za slobodom - i sopstvena i drugog. Zato, neka to zlatno zvono nađe način da i dalje zvoni.

Latinka Perović

Oaza u duhovnoj pustinji

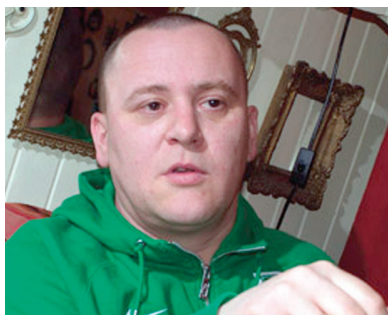
Foto: Miroslav Dragičević

Malo šta u Srbiji potraje četvrt veka, naročito ako je dobro i ako ima smisla. Ni zrenjaninsko Zeleno zvono nije bilo izuzetak. Zatvoreno je u godini u kojoj je trebalo da proslavi dvadeset peti rođendan. Dugo vremena je Zvono bilo jedna od retkih oaza u duhovnoj pustinji koja se od kraja 80-ih naovamo raširila - i još uvek se širi - po Srbiji. Ostaje nam da se nadamo da će Guta, dobari duh Zvona, naći načina da zazvoni na nekom drugom mestu. U suprotnom nam je odzvonilo.

Svetislav Basara

Guto, sve je okej

Evo, čujem, 25 godina kasnije - ništa više od Zelenog Zvona. Nemoj, Guto, brate, pa nije tako. Imao sam 20 kad je sve počelo. Pamtim tu dobru ideju da se, posle uništenja lokala na Gradnulići Zvono preseli u pozorišnu zgradu i postane svojevrsno svratište za sve kojima je stalo do kulture. Dolazili smo tu na književne večeri, tribine, svirke, projekcije, izložbe. Okej, Tebi se ne može oprostiti što si imao neverovatnu ličnu energiju da Bečkerek bude Veliki, poput Beograda, Novog Sada, gradova koji su imali više sreće sa brojem

energetiki tebi sličnih ljudi. Ali, da ne bih lajao, psovo ili mahao rukom, opet Te podsećam: zavist nemoćnih, gordih u neznanju, slabih kad treba nešto da se istera do kraja, Tebi to treba da služi kao podsećanje da nisi bio poput takvih i u suprotnosti fanatično vredan. Da li si bio u nekoj političkoj partiji, da li si imao neka uverenja i ideale, to je Tvoja stvar. Za ovih četvrt veka dao si smisla borbi za slobodnu misao, debatu, drugačije, čak i kad bi smo posle raznih programa sedeli uz to još jedno piće, a Ti iskreno prekidao mrsomudenje sa: „Šta misliš, jel' vredelo? Jel' sam se zajeobao"? Nisi, brate. Tvojoi si deci dao podstreka da odaberu kulturu i umetnost a u njihovim uspesima na tom polju danas baš Ti možeš da uživaš najviše i sa puno prava. Da ne davim, i ne samo svojoj deci već mnogim mladim ljudima koji su stasavali u ovom gradu a danas su odavde pa do kraja sveta.

Uglješa Šajtnac

Borba za bolji grad

Od antičkih vremena do danas, polis je bio osnova civilizacije. Agora, kao centralno mesto dijaloga, na kojoj svaki slobodan građanin može da iznese svoje mišljenje, čini identitetsku osnovu svakog grada. Tamo gde nema Agore, nema ni polisa, različitog mišljenja, slobodnog građanina. O ritualnom ubijanju gradova, pisao je u svom čuvenom istoimenom tekstu beogradski arhitekta Bogdan Bogdanović. Prethodnica svakom nasilju, ratu i genocidu, jeste gušenje urbane svesti, eliminisanje onih koji drugačije misle. Zatvaranje Zelenog zvona, za mene predstavlja kraj jednog vremena, u kojem je Branislav Guta Grubački zajedno sa svojim saradnicima ukazivao na to da alternativa postoji. U pozorišnom klubu u Zrenjaninu, gostovali su pisci, filozofi, sociolozi, koji nisu bili miljenici nijednog režima i koji su i u najtežim vremenima zadržavali pravo na autonomno mišljenje kao jedno od najvećih tekovina prosvetiteljstva. Pozorišni klub Zeleno zvono nije bio unapred napisan projekat i njemu nije potrebna evaluacija. U najtežim vremenima, Guta je zajedno sa mnogim saradnicima, bez nametnutog imperativa otvarao prostor za drugačije, boreći se u srcu Banata za jedan bolji grad. Kako u vreme sumornih 90-ih, tako i u vreme mutne tranzicije nakon petooktobarskih promena Zvono je bilo korektiv, ne povinujući se zvaničnim i unapred nametnutim istinama. Bojim se da je došlo jedno novo vreme, kada će neki drugi ljudi voditi ovo društvo kroz evropske integracije, usvajajući vrednosti na koje su ukazivali mnogi intelektualci u vremenima kada na to nije uputno ukazivati, ali na mnogo površniji način, ne ostavljajući prostor za kritičko mišljenje i preispitivanje. Zatvaranje Zvona, samo je najava onoga što dolazi. Ritualno ubijanje grada o kojem je pisao Bogdanović, nastavlja se u mnogo perfidnijem i opasnijem obliku. **Siniša Tucić**

Labudova pesma jedne države

Istorija Zelenog zvona je paralelna istorija bitke za modernu demokratsku Srbiju. Moderna demokratska Srbija ne postoji. Iznova ju je zamenila Srbija ratova, Srbija 90-ih, Srbija agresije i primitivizma, Srbija žute štampe i rjajalti-programa, zemlja nemorala i bezakonja u kojoj ukus i društvene norme kreiraju neki od najstrašnijih likova 90-ih. Zvono je bilo labudova pesma jedne države koja nije uspeala da postane građanska, a kojoj je mahanje svakom vrstom nacionalnih i ratničkih barjaka uvek bilo važnije od čestitog i valjanog posla sređivanja smetlišta naše novije istorije. Zvono je bilo opoziciono dok se pozicija, pred našim očima, prodavala za šaku fofelja, davila u kompromisima i sticala sopstvene tajkune; bilo je rokersko dok se u svaku poru našeg života uvlačio gromoglasni primitivizam estrade izvršivši, uz blagoslov vlasti, kulturni genocid nad ljudima i narodima koji žive u ovoj državi; bilo je internacionalno, dok smo se mi

Izgleda da smo džaba krečili

Pre neki dan smo krečili dom. Ne metaforički, zaista smo Nada i ja krečili stan posle niza godina. I, kako to obično biva u takvim kriznim trenucima, u raspremanju i pomeranju stvari, sa dna fioke pune zaboravljenih a dragih stvari isplivala je pozivnica za promociju filma Vidimo se u čitilji u Zelenom zvonu, od pre deset godina... Crno bela, jednostavna, neobično malog formata, sa spiskom učesnika: Janko Baljak, Saša Mirković, Kebra, ja... Setio sam se promocije. U atmosferi mračnih vremena, čestih smrti, lažne stvarnosti, poveća grupa Zrenjaninaca u tišini je gledala film, potom postavljala pitanja. Pametna. I bilo nam je lepo, bili smo zajedno, bilo nas je više u tom trenutku. Guta je sa konceptom Zvona doprineo da nas bude više. Bar u jednom periodu. I zato mu hvala. Žao mi je što neki novi mladi ljudi, iz Zrenjanina ili nekog drugog grada, više neće imati prostor u kom će se dobro osećati. Jer ih je više. Normalnih. Za takve aktivnosti moraće da se obrate virtuelnom svetu. A što se pozivnice tiče, htio sam da je dam Gutu za uspomenu. Nažalost, u pokušaju vraćanja stvari po stanu u normalu, ponovo je nestala. Prevrnuo sam kuću da je pronađem. Nema je. Džaba smo izgleda krečili.

Aleksandar Timofejev

Foto: Follet

iznova postrojavali ispod zastava i pokazivali svetu zube, polomljene o oružja proteklih ratova, koja su nam davala lažnu sliku da smo branioci, a ne zločinci, da smo pobednici, a ne surovo poraženi. Zvono, ogledalo u kome se isprva nazirao, a zatim jasno video svet palanke koji će uzurpirati naše živote i za još jednim slepim vođom krenuti novom stranputicom istorije - nije prestalo da postoji. Prestali su da postoje jedan normalni grad i jedna normalna zemlja kojima bi ono bilo potrebno. Verujem da će kreatori Zvona iznova pronaći u sebi novi optimizam i da će se njihova priča nastaviti, ali će utihli zvuk ovog zvona još dugo biti mera naše propasti, mera našeg kukavičluka i mera naše sramote. **Kokan Mladenović**

Za kim zvono zvoni

Čini mi se da ima neke blesave logike da sada kada je Zvono prestalo da bude onaj klub u Zrenjaninu, Zvono je postalo svako mesto, svaki klub i svaki čovek koji deli ovu ideju, u Srbiji. Zato, nemojte se začuditi ako u bilo kom gradu u ovoj zemlji ili u regionu vidite Gutu sa grupom ljudi, znajte da to Zeleno zvono zvoni za uzbunu u vašem okruženju. I sasvim na kraju, ne mogu da odolim a da ne citiram

Foto: Follet

one stihove Džona Dona koje je pre više desetina godina citirao i veliki Hemingvej, čini mi se da im je ovde i sada prigodno mesto: „Ni jedan čovek nije Ostrvo, sam po sebi celina; ni je čovek deo Kontinenta, deo Zemlje; ako Grudvu zemlje odnese More, Evrope je manje, kao da je odnelo neki Rt, kao da je odnelo Posed tvojih prijatelja ili tvoj; smrt ma kog čoveka smanjuje mene, jer ja sam obuhvaćen čovečanstvom. I STOGA NIKAD NE PITAJ ZA KIM ZVONO ZVONI; ONO ZVONI ZA TOBOM“.

I stoga nikada ne pitajte za kim i zašto zvoni Zeleno zvono, ono zvoni za nama i zvoni za nas...

Aida Ćorović

Foto: Vesna

Kulturna politika odozdo - zagovaranje kroz delovanje

Narativi Zelenog zvona su kulturno-politički narativi delovanja, delovanja u javnom interesu, delovanja koje prekoračuje sektorske i disciplinarne granice. Istinska kulturna politika odozdo - koja ima svoje strategije, ali i male taktike, koja ima svoje prioritete i instrumente, i koja sinergetski povezuje brojne aktere i nezvanične i zvanične kulture. U tom smislu, simboličko vezivanje Zvona za Narodno pozorište Zrenjanin, pa i za Sterijino pozorište, ukazuje tim jače da je reč o istinskoj kulturnoj politici civilnog društva koja dovodi razne aktere na scenu, stalno iznenađuje i aktivira srpske, ponekad uspavane kulturne resurse.

Zeleno zvono: hab, platforma, rizom, klaster, agent promena, kišobran organizacija... u ovih 25 godina bilo je sve to - a na kraju, ostalo zgaristiše. Nije bilo kulturne politike odozdo koja bi ga prepoznala. A akteri sa nezavisne scene se i sami suočavali sa problemima održivosti da bi mogli izneti strategiju spasavanja. No samo od nas zavisi da li ćemo zgarista napušteni i zaboravljati, ili ćemo zgarista činiti živom opomenom - kako je teško institucije graditi, a kako ih je lako srušiti. U turbulentnim vremenima u kojima živimo već svih ovih 25 godina, nije bilo vremena da se stane, da se zapiše istorija. Nažalost, zgaristiše nam za to daje vremena.

Milena Dragičević Šešić

Dobrovoljni zvonar

Nema više Zelenog zvona, zelenoga više ja nikada videt neću, ali zar nije prijatno i kad zvonjava utihne? Kad slušaš leti kumrije i zvoni večernje, ali i male taktike, davila u kompromisima i sticala sopstvene tajkune; bilo je rokersko dok se u svaku poru našeg života uvlačio gromoglasni primitivizam estrade izvršivši, uz blagoslov vlasti, kulturni genocid nad ljudima i narodima koji žive u ovoj državi; bilo je internacionalno, dok smo se mi

Dobrovoljni zvonar Guta zvonio je da nam malaksala nada ne zaspai zauvek, a spavalo je se kao Oliveru Ridu, kad je odabrao za sebe smet i legao na njega kao što bi čovek legao u toplu postelju, ali ne treba nam više taj Guta ni taj njegov paratoranj sa zvonom obojadisanim u zeleno, kao što je poneka koza plava kod šagala!

Optimizam nam je bio potreban kad je naša država bila u zavadi sa ljudskim rodom (koji rod isto nije cvečka, ali šta da se radi: i pojedinaac smatra da mu pripada kvalitetnija rodbina i prijatelji, pa ništa od toga; tako bismo i mi voleli da je čovečanstvo bilo malo duševnije nego što se prema nama pokazalo, ali ni od toga ne beše u crno doko ništa).

Zeleno zvono je, uz nos državi i njenim glasilima, jakože čorbu u narodnoj kujni, delilo stanovištvu porcije razuma, savesti i dobrohotnosti. Zato ti, Guto, hvala, ali bez uvrede, nisi nam više potreban. Sad se optimizmom bavi naša država na čelu sa našim čelnikom, i činiti to isto u domaćoj takoreći radnosti značilo bi javno ispljivati nevericu u ono što naš najbolji sin, koji ovog puta nije iz Kumrovcza, za naše dobro danonočno smišlja, preduzima i sprovodi u takozvani život.

Ljubomir Živkov

Hram - Zvono Zvono - Hram

Zvono kao sastavni ikonografski elemenat hrama, mesta okupljanja, njegov zvuk kao kriterijum univerzalnog sklada i poziv na proučavanje zakona, pokornosti prema božanskoj reči i komunikacije između neba i zemlje. Poseduje moć da stupi u vezu podzemnim svetom prizivanjem mrtvih i njihove pameti i upuštanje u veliku tajnu...

Čarobno zvono, koje zove na okupljanje pred nevoljom, saziva na zajedničko pojanje onoj velikoj tajni... Zeleno kao boja je posrednik između toplog i hladnog, visokog i niskog. Zeleno - umirujuće, osvežavajuće, vraća nadu u obnoviteljsku snagu buđenja života - zeleni raj dečijih ljubavi, mladost sveta obećana odabranima, civilizovanim, punim ljubavi, radosti, obilja, vođenim prstima na pašu strasti i nadahnutosti.

Hramovi nestaju, zvukovi zvona ostaju!
Ljuboslav Majera

Prodrmanje dinosaurususa

Guta je uspevao da čak i dinosaurusa kakav je Javni medijski servis prodrma i za deset minuta razgovora Radio televiziju Vojvodine gurne u projekat poput dokumentarnog specijala o Radomiru Konstantinoviću, koji je potom više puta nagrađivan.

I tako, u prolekle četiri godine, petnaestak puta. Tokom četvrt veka Zelenog zvona nije Guta birao ciljeve samo po značaju i efektima. Malo ko zna da je on jedan od zaslužnih za činjenicu da je Državni posao postao kulturna televizijska serija. Nakon dva meseca emitovanja, dok je TV kritika čutala, reakcija u javnosti gotovo nije bilo a u RTV se govorilo „ma, mi ne umemo da pravimo igrani program“, Guta je došao u moju kancelariju i saopštio da je nagrada Dobar primer Novog optimizma za 2013. dodeljena Državnom poslu. Na dodeli nagrade novosadska Fabrika je bila prepuna tinejdžera a mnoštvo je ostalo pred vratima. Autori serije i ja tek tada smo shvatili šta smo napravili i ko je naša publika. Da nije bilo tog Gutinog ohrabrenja, teško da bi serija opstala.

Zato sam siguran da greše svi koji misle da je Zvono utihnulo. Greši i Guta ako tako misli. Završioće on makar i na prstima jedne noge stajao.

Slobodan Arežina

Zeleno zvono - sigurna kuća za samosvesne

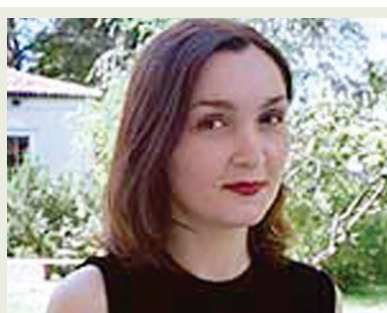
Dvehiljadita godina baca još jedno novo svetlo na Zeleno zvono. Ono, između ostalog, postaje i sinonim za Otpor, ne vlasti, ne režimu, već otpor pokušajima da se ukine sloboda mišljenja i izražavanja samosvesti pojedinaca u cilju jačanja ličnosti i njenog osnovnog nosioca, odnosno

Foto: Follet

identiteta. Tu funkciju Zvono je zadržalo evo i do samog svog kraja, i na tome im treba istinski čestitati uz zaista iskrene uslikke istinskog divljenja. Većina nas redovnih konzumenata jedinstvene energije koju je Zvono emitovalo punih 25 godina je svoj identitet sačuvala, što ukazuje samo na jednu činjenicu, a to je da je svoju misiju ovaj nadaleko čuveni zrenjaninski kulturni klub u potpunosti ispunio. A na kraju, ne mogu da završim ovaj tekst, a da ne dodam jednu novu, za mene najznačajniju, dimenziju koju je u poslednjih malo više od godinu dana Zvono unelo u svoj život. Naime, moj sada već pokojni dragi kolega i prijatelj Vladimir Šovljanski, nekadašnji sekretar redakcije Letopisa Matice srpske, najstarijeg književnog časopisa u Evropi, pored toga što mi je igrom slučaja u amanet ostavio sekretarski posao u Letopisu, upoznao me je sa svojim bratom od tetke Branislavom Grubačkim Gutom, koji je dugi niz godina sa svojom porodicom vodio čuveno Zvono. Vlada nije ni sanjao da je tim činom otvorio put jednom predivnom prijateljstvu između mene i Gute, Vesne, Isidore i Danice, i da je tim činom u mom životu Zvono dobilo jednu novu dimenziju, postalo je sinonim za porodicu, a porodica se čuva i brani svim raspoloživim sredstvima i zato na kraju ovog teksta imam da kažem samo jednu jedinu stvar - za ovih 25 godina u Zvonu je održano mnoštvo uspeših after-partija. Tako da budete svesni činjenice, da ste možda vrata uspešli da zaključate, ali budite sigurni u jednu stvar, poslednji after-parti je tek počeo i trajaće dok je nas, članova ZZ porodice i naših potomaka.

Svetlana Milašinović

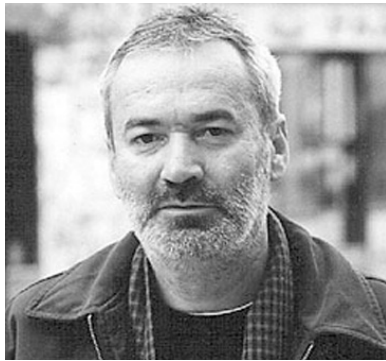

Mali veliki svetionici

Kad je pre četiri godine umro Vojin Dimitrijević - simbolično zatvorivši krug, petog oktobra - objavljena je karikatura Dušana Petričića: ugašeni svetionik, malo remek delo u formi crteža.

S gašenjem kluba Zeleno zvono, otišao je, bar do neke nove inkarnacije - u koju, znajući Branislava Grubačkog Gutu, spiritus movensa ovog projekta, treba verovati - još jedan svetionik. Mesto koje nije zvonilo i svetlelo samo za Zrenjanin, već za celu Srbiju i bivši jugoslovenski region. Više od dve decenije Zvono je bilo ne samo pozorišni klub, prostor za svirke i izložbe, već i debatno polje, antiranta i antinacionalistička tribina, mesto gde se razgovaralo o važnim i bolnim temama društva koje je silazilo s uma (op. V. Dimitrijević). Tu ste na nekoliko desetina kvadrata mogli videti kako se tiskaju klinici, rokeri, profesori univerziteta, vrhunski intelektualci, umetnici, građani. I tu smo se osećali manje usamljeno.

Odlazilo se iz Beograda u Zrenjanin na minus deset, po poleđici, neko je uvek vozio svoja kola (a Guta nas raspoređivao za prevoz) - jednom, tako, na tribinu o Sterijinim Rodoljupcima, tom remek delu nastalom - i po formi i po sadržini - čitav vek ispred svog vremena. (I kako uopšte prevesti ovu Sterijinu samokovanicu iz naslova na engleski, a da nije formalno i zvanično The patriots, pitali smo se tada na toj poleđici?). I bezbroj puta tako. Sociološki i kulturološki značaj ovog kluba, stečen i predano negovan brojnim programima u prethodnih 25 godina, ne može biti relativizovan ni pred sasvim prozaičnim razlogom njegovog gašenja: neprofitabilnost. Što je Gradac za Čačak, KOV za Vršac - to je Zvono za Zrenjanin. Mali svetionici čija srca kucaju diskretno u unutrašnjosti i osvetljavaju našu Srbiju. Možda slično onoj metafori kojom Krleža opisuje narečenoj Steriji, a po sećanju navodim - jedan čovek ide s fenjerom po Vojvodini i pokušava da odagna tamu. **Ksenija Radulović**

Nada da smo ljudi

Zeleno zvono i Gutu prvi put sam video pre desetak godina, kad me Grubački pozvao da predstavim knjigu izabranih tekstova Živela naša Srbija. Sverstranji smo se trudili kad sam, na moje iznenađenje, dobio nagradu Dobar primer Novog optimizma. Kad me Guta obavestio da sam dobitnik, nisam pitao, koliko je to u parama. Jer, to što je Guta radio, i što će, verujem, raditi, je više od para. To je ono kad svojom ličnom energijom, i čime sve još ne, vereš priču od koje nemaš lične vajde. Priču, koja, u vreme svake jasne i institucionalizovane prostote, treba da nastavi da živi, i da nam u duši i među članovima ostavi nadu da smo ljudi, a ne članovi, simpatizeri i aktivisti. **Dragan Todorović**

Foto: Svetlana Šešić

Rasadnik

„Zeleno zvono“ je stvarno jedan centar, rasadnik, sjedište super odnosa prema životu. Mislim da je to jako bitno i da treba svi da budu sretni i zahvalni što postoji. Volim da dođem odev jer je to jedno mesto gde je jako dobra energija.

Darko Rundek, novembra 2015. nakon svog sedmog koncerta u „Zelenom zvonu“

Preživjećemo

U Zeleno zvono sam prvi put kročio leta 2003. u pratnji Vedrane Rudan, onog njenog Srbina Ljubiše što je veći Hrvat od Hrvata kad pređe iz Bajkova u Batrovce i Sładane Novaković. Bila je to njena prva turneja po Srbiji, četiri grada, potom se vinula u nebesa. Bio sam

Foto: Follet

moderator književnih večeri i jebala mi je majku, potom je pazarila i neke moje radove i poručila da treba da se skućim, što sam je ubrzo i poslušao. Elem, svaki put kad bih dolazio u Zvono, zaradio bih neke novce. To je odlično. Kultura, umetnost, vole pare kao i svi. Volim da zaradim barem za delatnostima iz navedenih oblasti. Guta to omogućava. Pri tom zapošljava u lokalu neki pristojan, vredan svet, osećam se svaki put ugodno. Režimi se dižu i padaju, svakojake budaletine smo dočekali i ispratili i preživeli smo. Dobar osećaj. Doći ću opet i vratiti se punih džepova kući rađeći ono što volim. **Uroš Đurić**

Foto: Follet

Zvon Zelenog zvona

Kad pomislim na jednu od retkih dobrih stvari u najgorim vremenima naših života, uvek na umu imam Zeleno zvono. Dugo to beše zbeg u kome smo svi bili kod kuće! Mesto slobode, odnosno adresa zdravog razuma. Mnogo više od kluba, kafea, bistroa, paba, bara, galerije, promo adrese, scene, tribine ili spontano koncipiranog i prihvaćenog centra multiaktivnih dešavanja. Središte zanimljivih kulturnih i umetničkih događanja u kojima su učestvovali muzičari, književnici, slikari, novinari, publicisti, modni kreatori, javne ličnosti, neosedlani naučnici, preduzetnici, pronalazači i razni izuzetni pojedinci, sa ciljem da, baš takvi, kao dobri primeri budu predstavljeni najširoj javnosti...

Mesto sa autentičnom atmosferom, dugo je odolevalo dokazujući da kultura može svuda biti dostupna ako postoji snaga, vizija i primer. Organizujući ozbiljne tribine, promocijama knjiga i ugošćavanjem važnih imena muzičke scene iz Jugosfere, neumorni Guta svojim dvadesetpetogodišnjim kulturnim delovanjem nije samo zauvek zaduži? Zrenjanin i Banat, već pokazao šta se sve moglo i uradilo za grad i žitelje kojima svetla prestonica Pokrajine i Republike nisu baš tako dostupna.

Zvono je više od kulturnog banatskog svetionika, simbol doslednih antiratnih i antinacionalističkih ideja, čuvar nespornih kvaliteta i slobodnog govora. Tu je svaki normalan čovek, i u danima kolektivne nenormalnosti, bio među sebi sličnim ljudima, i nadohvat kulturnog sadržaja posve drugačijeg od ostalih.

Budimo svesni da je utišavanjem zvonjave Zvona zaokružena jedna časna era kulturnog života Zrenjanina, Banata i Srbije.

Peca Popović

Neprijatan svedok i kulturni centar

Nije nimalo slučajno da je duh ovog mesta, duh Zelenog Zvona, oblikovao toliko pregnuća odgovornih prema svom gradu i prema svom društvu, da bi sve to vrhunilo u Pokretu Novi optimizam. Novi optimizam potreban nam je danas više nego ikad u ovoj depresivnoj pustinji u koju je

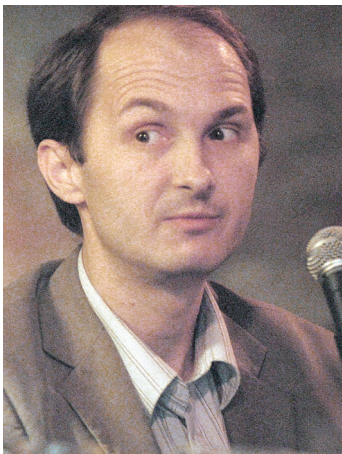

Foto: Stanišić Milošević

za kratko vreme sistematično pretvoreno čitavo naše društvo. Ako je Pokret Novi optimizam najvidljiviji legat Zvona, ne bi trebalo da zaboravimo duh optimizma i duh razgovora koji su trajali u ovom klubu.

Vratimo se početnim pitanjima o tome zašto je zvono nestalo baš sada. Postoji više razloga, i svaki je na svoj način važan, ali meni dva deluju najubedljivije.

Jedno je duh vremena kome nije potreban programski klub, kome je suviše raznovrstan program vrhunske i kvalitetne pop kulture, kome su suvišni i smorni tribine, razgovori i dijalozi, u kome je entuzijazam prokazan jer je sušta suprotnost depresivnom konformizmu i apatičnoj kolaboraciji.

Drugo je duh vlasti. Njoj je takođe sve to suviše i protivno. Zvono je neprijatan svedok, tačka otpora, upaljeno svetlo. A mnogo toga što je u njemu rečeno, prikazano ili izloženo već se nalazi na izložbi Necenzurisane laži u Galeriji Progres ili će biti prikazano u nekoj sledećoj prilici.

Gojko Božović

Foto: Stanišić Milošević

Kad nema zelenog, onda je zvono crveno

Ko je pomislio da je Zelenom zvonu odzvonilo, može biti da se i prevario. Predah nije predaja. Upotreba drugog jezika nije izdaja. Novi optimizam uvek je novi pogon za čitanje i razumevanje svakog vremena i želja svake generacija da se nađe u dobru i savlada zlo ili sramotu. Da bivstovanje pretvori u postojanje.

Zvono je upućeno da su na vlasti oni koje ne zanima ono šta neko radi i koliko je to korisno za istinski razvoj zajednice, već da li se plaća zakup i još važnije onaj nevidljivi zakup. Sitni lopovi, prostitutke, falsifikatori, plagijatori, gospodari belog praha i vođe navijača danas preobraćeni u napredne političare međunarodno su priznati i kontrolisani vlasnici naših sudbina. Njihova surovost će tek doći do izražaja.

Svakim danom sve je jasnije da ne postoji politička vizija, već stihija obećanja i gomila laži pretočena u neizdrživo medijsko nasilje koje među građanima stvara konfuziju i apatiju. Ponovo smo u situaciji da se borimo za elementarnu ljudskost, u kojima primitivizam biračkog tela mrvli pristojne uslove života i oblikuje totalističko jednoulje.

Stoga nam je opet potrebno novo Zvono. Potreban je aktivan duh Zvona, potreban je nova obnova prošlog. Zvono ne treba da zvoni više samo na zrenjaninskoj adresi. Prilagođeno duhu vremena i prostora koji nije određen samo fizičkim prisustvom sada ima novi talog. Nalog nepristajanja i nalog neostajanja, nalog netavorenja u neuslišanim molbama i ucenivačkom kapacitetu lokalnog nerazumevanja.

Zoran Hamović

Izlaz i pre Exita

Kad sam čuo od prijatelja da se zatvara Zeleno zvono, prva misao mi je bila, ko to može da zatvori Zvono? Posebno neko koje zvoni već četvrt veka. I onda shvatim da kad jedno zvono toliko dugo i konstantno zvoni, njegov odjek biće dovoljan i za ceo vek pred nama. Jer se takve stvari prosto množe i uvećavaju sa vremenom, sazrevaju kao ljudi i vino, a iz jednog oblika kao neuništiva energija prelaze u drugi. Mislim da se Zvono zatvoriti ne može i neće. Guta i brojni drugi ljudi iz njegovog zvonika, koji su predstavljali Izlaz i pre Exita, znaju da su im kapije Države Izlaza uvek otvorene, da sa visoke kote gornjeg grada Petrovaradina, svojim idejama zvone niz ravnice preko cele zemlje i daleko do svih krajeva sveta.

Dušan Kovačević

Pirova je to pobeda

Guta je mnogo puta za ovih 25 godina oštro srednji prst i sa njim izvučenim išao u polje - da okopava korov. Toliko puta da nam je dosad već toliko odmakao da ga u ovom krugu sigurno nećemo stići. Jedino što možemo jeste da se, ovako na okupu, toga svega prisetime i upišemo to u sve raspoložive dokumente našeg vremena.

Obzirom da se novim optimizmom zarazio mnogo pre nego zlom i mutiranom bolešću, nisam ni jednog trenutka pomislio da će u toj unutarpartijskoj borbi biti osuđen, pa sam bio relativno nezabrinut za njen ishod, i lično mu poručio sledeće:

„Gruvda se pretvorila u lavinu i skotrljala među nas. Rolingstouns su ponovo među nama. Bitlsi zato prvo odlaze kod Maharišija, posle još malo budu zajedno a onda se neminovno raziđu. Neko će pomisliti da je rasturanjem Bitlsa zadatak izvršen, i da Bitlsa više - nema. Pirova je to pobeda. Jer sad će dobiti All things must pass pa Plastic Ono Band, Band on the run, i povrh svega Imagine.

A kad Guta ode u penziju, možda će se (do tada pripitomljeni) postideti, i sami od sebe snimiti Antologiju, ponovo mikajući Free as a bird.

Dočekaćemo i to. Jer od svih magija koje Guta izvodi, ona sa izvlačenjem šarene marame koja nema ni početak a ni kraj, najbolje mu ide. Samo će se menjati - boje. **Marinko Mare Vukmanović**

Sudbina

Zeleno zvono je klub u kom sam rado svirao, jer je okupljao urbanu publiku i sasvim originalne, nekomercijalne umjetnike. Atmosfera u klubu uvijek je bila izvanredna, kolektivno su do ushićenja tokom svirke dolazili i izvođači i publika.

Tu sam upoznao i legendarnog kantautora,

Foto: Follet

pjesnika, Pantu - koji nastupa pod pseudonimom Panta - Šiklja Nafta, inspirisan njegovim društvom u Back Stageu, prije svirke, napravio sam megahit Čobane, vrati se.

Panta je naravno radio kao rukovaoc viljuškarom u Fabrici ljevaka Jugoremedija, koja je u međuvremenu zatvorena, a Panta, sa većinom radnika ostao bez dugogodišnjeg posla i bilo kakvih primanja.

Sudbina Zvona slična je mnogim sudbinama kako ljudi, tako i fabrika, klubova, organizacija, koje u ambijentu liberalnog kapitalizma jednostavno postaju višak, ili čak smetnja neometanom funkcionisanju surove logike kapitala.

Antonije Pušić (Rambo Amadeus)

Foto: Follet

Odbranite to što imate

Dragi moji Zrenjaninci, prvo da vam kažem da smo mi vaš grad upoznali zahvaljujući Zelenom zvonu. Vi ste nas upoznali zahvaljujući Zvonu.

Sve ove godine smo se družili i kad je bilo dobro, i kad je bilo manje dobro, uvek smo mogli da se nađemo među ona četiri zida i da jedni drugima ispričamo koju lepu pesmu, i da nekako premostimo ta loša, a i ona dobra vremena. To sada neće baš biti isto, pošto se neko dosetio da je možda u Zrenjaninu previše kulture, i da valja malo ukinuti kulture. U meni to izaziva ljutnju, celo veče pričam o tome. Naime, da smo imali kulturu, verovatno ne bismo imali elitu kakvu smo imali, a onda možda ne bismo ni imali onakav period naših života. Tako da, kada ti isti dođu pa ukinu kulture jer misle da je toga bilo previše, a premalo silikona ili čega već, onda to u meni izaziva malo i ljutnju. Iznenadio bih se i rado bih sam sebe uštinuo, ošamario i osramotio pred kamerom javno, kada bi ovu ustanovu kulture zamenila još bolja i još veća ustanova kulture, no ja se plašim da se to neće desiti. Zato bih jedino još mogao da vas pozovem da pokušate da odbranite to malo kulture što imate, da se organizujete jer na to imate pravo.

Jovan Matić (9. maja u Novom Sadu)